

eller mindre Grad maa bruge fremmed fast Arbejdskraft. Jeg kunde derfor ønske, at den Bestemmelse, at Ejendommen dog skal bevare Karakteren af et Husmandsbrug, gaar ud eller i alt Fald bliver affattet saaledes, at man ved, hvad det er, men jeg ser helst, at den gaar ud, fordi jeg ikke synes, at denne Klassesdeling, denne Skelnen indenfor vort Jordbrug i og for sig er nødvendig.

Derimod er jeg ganske overordentlig glad over, at det i § 16 betones, at Statshusmanden ejer Jorden, og der er der udtrykkelig understreget noget, som viser ganske bestemt mod den Udvej, det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) antydede: at gøre Ejerne til Fæstere. Jeg tror, det har ganske overordentlig stor Betydning, men det Principspørgsmaal skal vi jo heller ikke ved denne Lejlighed komme ind paa, og fra forskellige Sider, ogsaa fra den højt-ærede Ministers Side, er det antydet, at der i Fremtiden vil blive Lejlighed til at drøfte dette Spørgsmaal nærmere og med større Virkning.

Det er rigtigt, hvad det ærede Medlem for Københavns 6. Valgkreds (Hammerich) sagde, at der er gaaet megen Tale om, at de Begunstigelser, der her ydes, ikke kommer dem, det er tilsigtet, til gode, men derimod andre, at der f. Eks. under Salgsforhandlinger har været Dobbeltpriser paa Ejendommene, efter som Køberen opnaaede Statslaan eller ikke, eller efter som han havde Penge eller ikke, saaledes, at hvis han ikke havde de 400—500 Kr., blev Købesummen sat saa meget højere, og saa fik han Kvittering for Beløbet. Det var naturligvis ikke Meningen, men jeg ser heller ikke, det kan undgaas efter den nye Lov, jeg kan ikke se, at der i Lovforslaget er nogen Bestemmelse, som hindrer dette uden netop det, at der føres et skarpt Tilsyn med, at den Pris, der er betalt, er rimelig; men at sikre sig, at vedkommende virkelig har de Penge, han skal ud med, er der ikke en Gang gjort noget Forsøg paa, og det er vel heller ikke Lovens Hensigt. Men det er givet, at skal man sidde med en Bedrift af større Omfang, maa det, vedkommende har at raade over, det vil sige, den Margin, han maa spille paa overfor tilfældige Forhold, være større. Man kan klare sig med en mindre Margin i en mindre Bedrift end i en større, og derfor maa ogsaa Laanesummen være større for den, der gaar ind til en stor Bedrift, men derfor burde man netop ogsaa passe paa, at den, som særlig er udsat, ikke kommer til

at betale mere, end han skal. At den ærede Landbrugsminister indrømmer, at Faren er til Stede, ligger i den Maade, hvorpaa han motiverer, at Renten skal sættes op, idet det i Bemærkningerne til Lovforslaget udtrykkelig siges, at denne Forhøjelse af Renten blandt andet er foranlediget ved, at den lave Rente bidrog til at sætte Jordprisen til Vejrs, og sker dette med Begunstigelsen ved Renten, er det klart, at akkurat de samme Forhold gør sig gældende med de andre Begunstigelser; de gaar alle sammen samme Vej og bidrager til, at den stærkeste i Forholdet tager Profitten, og efter Loven er det endnu stadig Sælgeren, som er den stærkeste, og kun Kommissionernes Villighed til at anvise Jord, som er i offentlig Besiddelse, vil være en Modvægt mod denne Virkning, og jeg haaber, at denne Udvej maa blive benyttet i stor Udstrækning.

Lovforslagets hele humane Tankegang kan vi kun være glade over; det forekommer mig derfor at være en underlig lille Modsigelse, naar der paa andre Punkter træffes meget drakoniske Bestemmelser, saaledes i § 22, der handler om en Enke, som indgaar nyt Ægteskab; der staar: „Indgaas Ægteskab mellem to Indehavere af Husmandsbrug med Statslaan, bliver efter Landbrugsministerens nærmere Bestemmelse Statslaanet for det ene af de to Husmandsbrug at afvikle senest et Aar efter Ægteskabets Indgaaelse.“ Jeg tror, at det under mange Forhold kan være en meget haard Bestemmelse; saadan paa en Studs at skulle afvikle et saadant Brug er ikke ganske let, og at det ligefrem skulde opstilles som Ægteskabshindring, antager jeg ikke har været Lovforslagets Hensigt. Jeg er imidlertid overbevist om, at man paa saadanne Omraader, hvor det ganske simpelt drejer sig om praktiske Spørgsmaal, kan tales nærmere ved.

Jeg for mit personlige Vedkommende vil anbefale Lovforslaget til hurtig og villig Fremme, og de Punkter i det, hvor Vejen bærer fremad mod noget nyt, synes jeg, vi burde understrege. Jeg er ikke saa sikker paa, at den Tilbageholdenhed, som Husmandsforeningerne har vist, idet de af Hensyn til den store Grundlovssag i dette Øjeblik har undladt at fremkomme med deres bestemte Krav, virkelig har været nødvendig. Jeg tror ikke, det havde været umuligt at komme ind i en virkelig, mere principiel Drøftelse af denne Sag, nu er det imidlertid umuligt, nu er Vejen spærret, nu er vi nødte til at indskrænke os til at holde paa den bestaaende Ord-